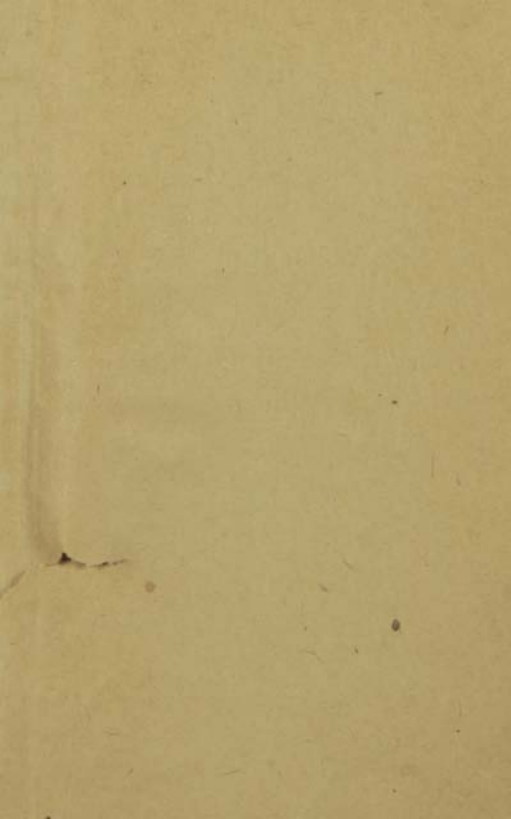
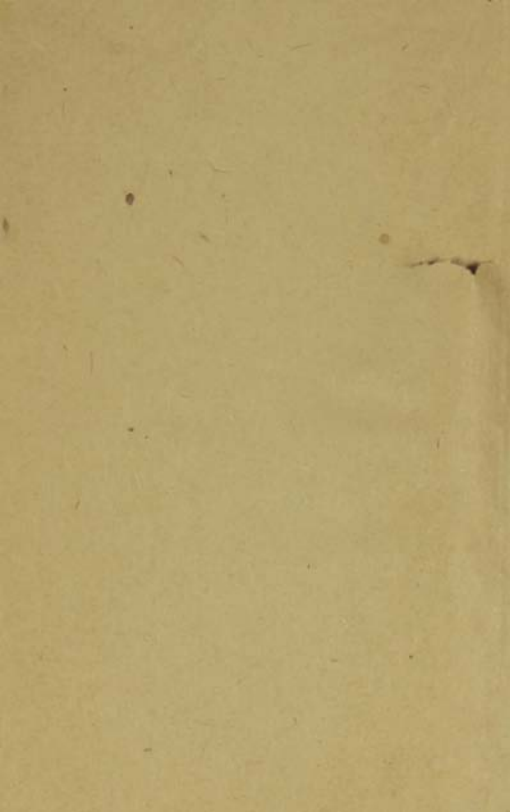
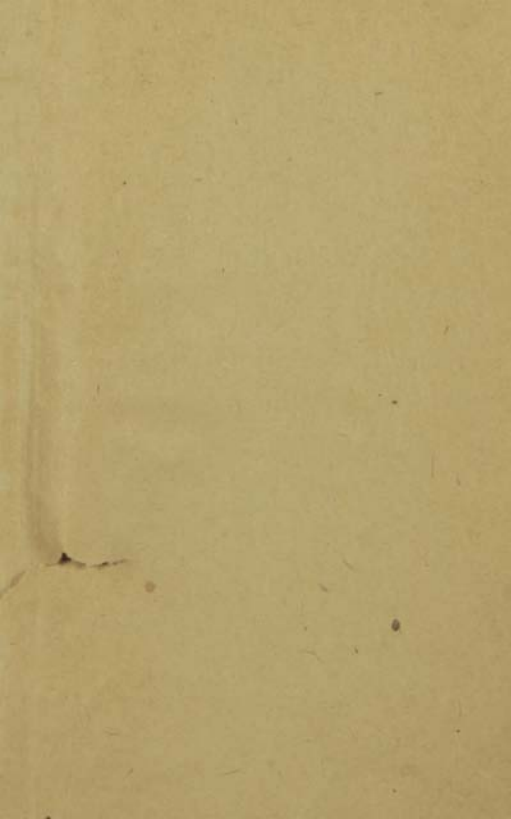




26
R-30





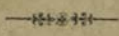


26 1626-49
2.30 Բ Ե Ր Ա Օ

ԵՒԵԳ ՈՒՐԲԵԹ ՕՐԻՆ
ՆԵՄԵՐ

ՄԵՐ ՓՐԿԻՉ ՅԻՍՈՒՄԻ
ԲՐԻՍՏՅՈՒՉ ԶԵՐԶԵՐԵ-
ՆԵՅ ԵՒ ՄԵՆՈՒԿՆ
ՍԵՐԵՅ

Ը Խ Գ Ժ Տ Խ Կ Ը Ի Կ Ը



1026.3930

1008
35424

Հայրապետութե Տ՛ն ՅՈՒՄ-
ՆԵՆ ԵՒ Կ Խ Բ Ե Գ Ը Խ Ժ
սրբազնասուրբ Կ Խ Ժ Ը Ը Ը Ի-
Կ յ ս ի ամենայն Հայոց

Կրամարտու Տեառն ԲԵՂՏԵ-
ՍԵՐԵՅ իշխանազնի Ջալա-
լեան սրբազան Լ, Բ Բ Ե Ս Ի Ս Կ յ
սրբազն Ե մե տ ր ա ս ո լ ա ի Հայ-
ոց համայն Լ, դուանից

Ի Ը Ո Ի Ը Ի
Յամի Տեառն 1835:

11497

Քրիստոսումն սիրեցած եղբարք՝
որովհետև Քրիստոս փրկեց մեզ
սատանայիցն և մեղքիցն և մահացն
և յաւիտենական դատապարտութե-
նիցն՝ արժան չէ մեզ որ էս ժամա-
նակըս բաց թողենք և անցկացնենք
առանց միտք անեւոյ և մտածեւոյ
էն հոգի ապրեցնող փրկութեան հա-
մար՝ որ մեր փրկիչ Յիսուս Քրիս-
տոսն հենց էս ժամանակումն իրան
անչափ գթութենովն և ողորմութե-
նովն կատարեց մեզ մեղաւորիս և հենց
իրան մահաբեր թշնամիքներին հա-
մար: Պատձառն որ՝ եթէ մին մահ-
կանացու մարդ հասարակաց օգտի
համար մին բարի գործ գործած լի-
նի, և իրան բարեգործութեան հա-
մար արժանացած լինի հասարակաց
գոհութեանն և շնորհակարութեանն

ապա ուրեմն էլ ^{Որքան} աւելի հար-
 կաւոր և պատշաճ է մեզ ամէնիս որ
 յիշէնք Քրիստոսի մահուան պատ-
 ուական և փրկութիւն տուող գոր-
 ծըն. որ նորանով մեզ համար եբր
 մեծ գնով հաստատ քաւութիւն և
 մեր մեղաց թողութիւն գնեց (պատ-
 րաստեց) որ նորանով էլ երկնաւոր
 հօրըն մեզ համար էնպէս հայր շե-
 նեց, մինչև որ նա համարումէ մեզ
 ինչպէս իրան սիրելի որդիք և երկն-
 քի արքայութեանն ճշմարիտ ժառանգ-
 ընկերներ իրան միածին որդի Քրի-
 ստոսին հետ: Ա՛հ իրաւի Քրիս-
 տոսի սէրն և շնորհքն մեզ վե-
 րայ էնքան մեծ էլաւ, մինչև որ ին-
 քըն իրան կամքովն մերկացաւ իրան
 շատ զարմանալի և աստուածային
 փառքիցն, որ հօր հետ հաճասար վայե-
 լում, բերկնքումն. և վեր եկաւ էս
 սգորմէլի աշխարհքս՝ և մեզ նման
 մահկանացու մարդ էլաւ և անարգ-
 ծառայի կերպարանք հազաւ՝ հենց
 սրա համար որ մեզ փրկէ և մեր հո-
 գիններըս երկնային փառքովն շարդարէ

Հենց մեզ մեղաւորներն եմ ասում
 որ անհաշտ թշնամի էինք հորան և
 թողել էինք հորա սուրբ օրէքքն և
 պատուիրանքներն և հետեւել էինք
 մեր ապականած բնութեան չար
 ցանկութիւններին և մեղաւոր հեշ-
 տութիւններին Վայց էս ամէնիս վե-
 րայ Քրիստոս մեր անարժանու-
 թիւնըն չը՛յիշեց՝ և իրան ան-
 ձըն ինչպէս հաշտութեան միջնորդ
 դրաւ Վստուծոյ արդար բարկու-
 թեան և մեր քացախուտ մեղքերի
 մէջն և էն պարտքի ձեռագիրըն պա-
 տաւեց՝ որ մենք հորանով պարտա-
 կան էինք առաջ ի աստուծոյ. և մեր
 պարտքերըն վճարեցւ (Կէ՛՛ Վրդո՛՛ Թ.)
 Մեր պարտքըն էնքան ծանրացրել էր
 մեր ուսերի վերայ. մինչև որ՝ անհը-
 նարին էր մեզ էն ծանրութեանիցն
 թե՛թեանաւ Ն՛՛՛՛ առանց մեր պարտ-
 քերըն հատուցանելոյ՝ անկարելի էր
 մեզ հենց մեր անձին զօրութեամբն
 էս պարտքերի ծանր բեռնիցն ա-
 զատիլ ի և հօր Վստուծոյ հետ հաշտ-
 վիլ Սրա համար էլ՝ մեր նեղու-

Թիւնն Վարիստոսի անչափ ողորմու-
 Թիւնն շարժեց, որ տէրն ծառայ-
 ին էն պարտքի կապանքներիցն ա-
 ղատեց:

Վսպա ուրեմն՝ հիմիկ որ մարդ կը-
 ւինի որ միտք անէ մեղաց անտարե-
 լի պտրտքերին համար՝ որ խկի ոչ
 ինչ կարող չէր հատուցանել բայց
 մէնակ անմեղ Վարիստոսի մահն՝ և
 սրտի մտօք մեղաց դործքերն չատել
 Աթէ մեղքն էնքան աւելի է Վս-
 տուծոյ՝ մինչև որ աստուած ոչ մարդ
 և ոչ հրեշտակ բաւական համարեց
 մեր փրկութեան և մեղաց Թողու-
 Թեան համար. բայց մէնակ իրան
 միածին և սիրելի որդոյ մահըն
 ապա ուրեմն որ մարդ է որ վախե-
 նալով չը՛դողայ էն մեղքի կապանք-
 ներիցն: Աթէ մենք՝ իմ սիրելի բա-
 րեկամներս մտքով էս մտածենք, որ
 էս անմեղ դառն հենց մեր մեղաց
 համար մահի մ, ջ վարվեցաւ էլ ա-
 լելի լաց լինելոյ և սուգ անելոյ
 արժանի պիտի համարենք մեզ՝ որ
 նորա մահին պատճառ էլանք, քան

Թէ աղաղակ բարձրացնենք էն հը-
 րէաների նախանձուքն և ողորմու-
 Թեան համար՝ որ մահի մէջ մատ-
 ցեցին նորա՝ Սենք անիրաւ գործ
 գործեցինք, որ նրա համար մեր փր-
 կիչն չարչարվեցաւ՝ խոցվեցաւ. բայց
 հրէաներն մէնակ մեր անիրաւութեան
 պոշտօնեաներ էլան: Բայա ուրեմն
 պէտք է մեզ որ մտքով վեր գանք
 մեր սրտերի մէջն և ծածուկ լաց
 լինինք մեր կեանաց խեղձութեան և
 մեղքով պատած վարքին համար
 թող ճշմարտապէս իմանանք, որ ե-
 րբ Բստուծոյ ամէնից պատուական
 և սիրելի որդին էսպէս մահապարտ
 դուլաւ և խոցերըն իրան վերայ ա-
 ռաւ էն մեղքերին համար՝ որ ինքն
 իսկի չէր գործել ապա ուրեմն մերք
 որքան աւելի արժանի ենք պատժա-
 պարտութեան և չարչարանաց էն
 շատ և ամէն օր գործած մեղքերին
 համար՝ որ միշտ աւանց վախեցալոյ
 Բստուծոյ կամաց դէմ գործեցինք,
 Թէ որ սրտով մեր յանցանքներն
 վերայ չըլլ ջանանք և մեր անօրէ-

նու[թիւններին համար ցաւ չը'քա-
 շենք: Արեւելի չէ որ մին մարդ մեղ-
 քն սիրէ՝ որ Աստուած էնքան ա-
 տեյ՝ և աստուծոյ առաջին շնորհք
 գանէ: Այն ակ կարող չէ ասել
 թէ՛ բոլոր սրտով սիրումէ Քրիս-
 տոսին, և սրտով բարեկամ և ըն-
 տասնի լինիլ նորա մեծ թշնամոյն
 այսինքն մեղքին՝ որ նորա մահին
 պատճառ էլաւ: Անքան մենք սիրու-
 մենք Յիսուս քրիստոսին որքան ատու-
 մենք մեղքին: Արա համար պէտք է
 մեղ շատ զգուշ լինել որ սրտերըս
 մեղքին չբռննք, և նորանով աստու-
 ծոյ թշնամի և Քրիստոսին մատնօղ
 լինինք: Պատճառն որ՝ ոչ միայն նո-
 րանք որ Քրիստոսին խաչ հանեցին
 նորա չարչարողներն և խաչ հանող-
 ներն են, բայց սուրբ պողոսի ասա-
 ծին պէս. (Գե. 1: Էր. 7.) էն ամենքն
 որ մեղք և անօրէնու[թիւն են գոր-
 ծում Աստուծոյ որդոյն մին էլ իրանց
 համար խաչ են հանում և մին էլ
 խայտառակում. պատճառն որ՝ հենց
 մարդկանց մեղքն և անօրէնու[թիւնն

էր որ հորաճնով Քրիստոս չարաչար
մահի մէջ մահուր լեցաւ Աթէ մեղքի
պաշարն մահ է և յաւիտենական մահ,
ապա իրաւի մեղ համար շատ ահաւոր
բան է մեղքին ծառայութիւն անելն

Թէ որ մարմնոյ պէս և հորա մեղ-
քով պատած ցանկութիւններին պէս
ապրինք, ուղորդ որ կը մեռնինք, ինչ
պէս որ ամենակարօղ Մտուածն ահ
է տալիս մեղ սուրբ Պողոսի ձեռագրն
(*աւ. հ. օճ. ը.*) Կարելի չէ մեղ որ
իսկի մին ժամանակ կենդանի լի-
նինք Մտուծոյն, բայց մէնակ մեռ-
ուեալ լինելով մեղքին և հրաժար-
վելով նորանից, Աթէ Քրիստոս մե-
ղանում է, ապա մարմինն մեռած է
մեղքին համար և հոգին կենդանի
է արդարութեան համար

Աթէ հորա հոգին՝ որ Քրիստո-
սին յարոյց մեռելնէրի միջիցն՝ մեղա-
նում բնակված է, ապա նա որ Յի-
սուս Քրիստոսին յարոյց մեռելնէրի
միջիցն՝ մեր մահկանացու մարմին-
ները կը կենդանացնէ էն իրան հո-
գոյն որ մեղանում բնակված է

Քայց թէ որ մահն մեզ վերայ տի-
 րումէ և թագաւորութիւն անու-
 էն ժամանակն Մատուածն՝ ամէն
 շնորհաց և սրբութեան աղբիւրն մե-
 զանից կըհեռանայ. և սատանան և
 նորա չար հոգին մեզ վերայ կըտիրէ և
 թագաւորութիւն կանէ: Ա՛հ իրաւի
 եթէ էսպէսի ոգորմէ լի վիճակի մէջ
 մեռնինք, յաւիտեանական կեանքըն
 չեմք ժառանգիլը բայց անվերջ և
 անխախտ մահի և դատապարտու-
 թեան մէջ կընկնինք: Պատձառն որ՝
 Քրիստոս չը՛փրկեց մեզ մեղքիցն
 որ մին էլ առանց վախենալոյ հենց
 էն մեղքի մէջ յետ դառնա՛ք, բայց
 փրկեց մեզ որ մենք մեղքի ցանկու-
 թիւններըն դուրս քցենք, և արդա-
 րութեան և անարատութեան կեանքի
 մէջ ապրինք: Իրաւի Մատուած կա-
 մեցաւ որ մեր մկրտութեանմն սրբէ
 մեզ մեզ քի կեղտոտութենիցն և պղղ-
 ծութեանիցն, որ նորանից ետե մա-
 քուր և անարատ կեանքի մէջ ապ-
 րինք: Ան մկրտութեանմն խոտա-
 ցանք Մատուածոյ առաջին՝ որ սատա-

նայիցն և նորա ամէն խորհուրդներ-
 լիցն հրաժարով ինք: Խոստացանք որ
 հնազանդ որդիք լինինք միշտ աս-
 տուծոյ կամքին և պատուիրանքնե-
 րին հեռեկալի: Ապա ուրեմն թէ որ
 Աստուած ճշմարտութե՛նով է մեր
 հայր: Թող իրան արժանաւոր պա-
 տիւճն տանք նորանս եթէ մենք աս-
 տուծոյ որդիք ենք, ապա Թող մեր
 որդիական հնազանդութիւնըն ցոյց
 տանք նորանս, ինչպէս որ Քրիստոս
 յայտնապէս խոստովան լինելով ի-
 րան հնազանդութիւնըն ցոյց տուաւ
 հօրն. պատճառն որ՝ սուրբ պօղոսի
 Վկայելոյն պէս, իրան անձըն խոնար-
 հացրուց և հնազանդ էլաւ մինչև ՚ի
 մահ և էլ խաչի մահն: (Գլ. Գլ. Գլ.
 Գլ. Գլ.) Ա՛հ էս ամէնըս նա արաւ
 մեզ հաւատացեալներիս համար: Այս
 իսկի ինքն իրան համար չի պատրժ-
 վեցաւ. ինչու որ՝ նա իտպաւ սուրբ
 և անարատ էր ամէն մեղքերիցն
 ի այց նա մեր մեղքերին համայն
 խոցվեցաւ, ասումէ կսային, և մեր ա-
 նօքէնութիւններին համար պատրժ-

վեցաւ. նա մեր մեղաց պատիժն քա-
 շեց՝ մեզ մահի ահիցն փրկելոյ հա-
 մար. նա մեր հիւանդութիւններն
 վերացրուց և մեր ցաւերն վեր կա-
 լաւ հենց էն եսայի մարգարէի ասա-
 ծին պէս (Գե. Ե. Ծգ.) Նա ա-
 մնն ցաւերից և չարչարանքիւրից
 խկի յեռ չի քաշվեցաւ. որ մեզ յա-
 լիտենական տանջանքիցն փրկէ: Նա
 հաւան կացաւ որ մեզ համար էսպէս
 չարչարվի. [Ժէ և մերք չէինք ար-
 ժանի:

Սրա համար որքան որ մեզ պար-
 տական երբ տեսնում նորան, էնքան էլ
 աւելի պէտք է որ շնորհակալ լի-
 նինք նորանից. և իրաւի պէտք է մեզ
 էլ աւելի յոյս ունենալ որ նորա ձե-
 ուիցն ամէն ուրիշ բարի բաներ ըս-
 տանանք, որովհետեւ հենց իրան միա-
 ծին որդին պարզ և և ընծայ ստա-
 ցանք մեզ, ո՛չ [Ժէ մեր արժանաւո-
 րութենովն այլ մէնակ նորա անասե-
 լի քաղցրութենովն:

Պատճառն որ՝ ե[Ժէ աստուած՝
 պողոս առաքելոյ ասածին պէս, իրան

հուլիսի 14-ը և անմեղու թեհուլ քաշեց՝
 մինչև որ էն իբր մի միայն և կա-
 տարեալ քաւու թիւն համարեց աշ-
 խարհքի ամէն մեղաց համար: Ահա
 որդին իրան մահոյն մեղ համար երկ-
 նաւոր հօրիցն էնպէսի շնորհք ստա-
 ցաւ, մինչև որ նորա մահի պտուղնե-
 րոյն թէ ճշմարիտ Քրիստոնեայ լի-
 նինք, և ոչ մէնակ անունով, հիմիկ
 աստուծոյ շնորհաց լիութիւնըն ստա-
 ցանք, և էլ մեր մեղաց ծանրութե-
 նիցն ազատված լինինք:

Արաւի խնկի մին լեզու կարող չէ
 էնպէսի պատուական մահի արժանա-
 ւորութիւն ցոյց տալ Պատճառն որ՝
 սորանում է միշտ բնակվում մեր ա-
 մէն օր գործած մեղքի թողութիւնն
 սորանում է հանգչում մեր արդարու-
 թեան յոյսն սրանից ենք ընդունում
 և սրանով իբր մեծ գնով աւնումենք
 մեր հոգոյ յաւիտեանակաւն առօրջու-
 թիւնըն Ա՛հ ուրիշ բանով փրկու-
 թիւն չըկայ երկնքի ներքէն մարդ-
 կանց տրվված՝ որ նորանով կարելի
 լինի մեղ ապրիլ բայց միայն Քր-

րիստոսի մարմնոյ էս պատուական պա-
 տարագն՝ որ խաչի սեղանին վերայ
 պատարագվեցաւ: (Գործ. Գործ. 71)
 Ա՛հ իրաւի որ մին մահկանացու մար-
 դոյ գործն՝ [Ժէ և շատ սուրբ լինի՝
 կարօշ չէ որ արժանաւորու [Ժե՛նով
 հաճասարկ ի Քրիստոսի էս ամէնա-
 սուրբ գործոյն հետ: Պատձառն որ՝
 յայտնի է [Ժէ մեր ամէն խորհուրդ-
 ներն և գործքերն անօգուտ և անար-
 ժան կըլլինէ՛ն: [Ժէ որ Քրիստոսի
 մահի արժանաւորու [Ժե՛նովն ընդու-
 նէլ չըլլին ինչ: Սէր արդարու [Ժիւ-
 նըն շատ ակար և պակաս է՝ ե[Ժէ
 Քրիստոսի արդարու [Ժեան հետ հա-
 մեմատով ի. պատձառն որ՝ նորա ա-
 րարմունքի և գործքերի մէջն խկի
 մին մեղաւոր սխալմունք կամ պակա-
 սու [Ժեան նշան չըկար: Ա՛հ սրա
 համար Քրիստոսի գործքերն բաւա-
 կան և արժան էլան որ մեր անօրէ-
 նու [Ժիւններն և մեղքերն քաւեն
 և մեր պակասու [Ժիւնըն վճարեն: Ե-
 րովհետեւ մեր արարմունքն և գործ-
 քերն չըլլած են պակասու [Ժե՛նով և

տկարու թե՛նով և ինքն իրանցով ան-
արժան են ամէնակարող Աստուծոյ
մեծ շնորհքին, եւ աւելի էն փառ-
քին՝ որ մէնակ Քրիստոսի արժանա-
ւորութեանց և գործքերին արժանի
է. պատճառն որ՝ դա՛հի թ մարգարէն
ասումէ, մեզ չէ՛ Տէր՝ մեզ չէ՛. բայց
քո անունիդ փառք տուր: (Մէ. Ա. 7. Ը
ձժ. 7.)

Այս ուրեմն սիրելի բարեկամներ-
րս՝ եկէ՛ք ՚ի միասին ամէն խոնարհու-
թե՛նով փառք տանք նորա անունին.
օրհնենք և գովենք նորան, յաւիտեանս
Պատճառն որ՝ նա ցոյց տուաւ մեզ
իրան անսահման ողորմութիւնըն. նա
յօժար կամքով ինքն իրանով և մեծ
զին տալով գնեց մեր հոգոյ փրկու-
թիւնըն:

Նա չը ինայեց իրան անձին, նա ի-
րան հրեշտակին բաւական չը՛հա-
մարեց էս զարմանալի գործըս կա-
տարելոյ համար, բայց ինքն իրան
անձըն տուաւ մարդկանց փրկութիւ-
նըն գործելոյ համար: (Մէ. Ա. 7. Ը
Ը. 10.)
Ինքն կամեցաւ էն փրկութիւնըն կա-

տարեւ, որ գործն ամէնից շահաւոր
 Լինի և փրկուածիւնն ամէնից կա-
 տարեալ Նա իրան երկար չարչա-
 րանքն երումն խակի չըյուսահատուեցաւ
 մարմնայ էն անտանե Լի ցաւերովն՝ որ
 քաշեց. և չըզջջայաւ բարի անել
 իրան Թշնամիքսերին: Նայց նա իրան
 սիրտըն բաց արաւ մեզ համար, և
 իրան անձըն կատարեալ պատարագ
 և մատաղ մատոյց մեր փրկուածեան
 համար: Արա համար եկէք հիմիկ՝
 որ մենք էլ մեր սրտերըս բանանք
 նորա համար և մեր բոլոր կեանքի
 մէջ ջանք անենք՝ որ շնորհակալ
 Լինինք էսպէսի պատուական Տէրիցն
 և միշտ նորա անպատմելի շնորհաց
 յիշատակըն մտքի մէջ պահենք. և
 ո՛չ մէնակ էսչափ՝ բայց մեր խաչըն
 էլ մեր ոտերի վերայ դնենք և քրիս-
 տոսի ետեէն մանգանք:

Նորա չարչարանքն ո՛չ մէնակ
 փրկուածիւն և մեր մեզաց կատարեալ
 քաւուածիւն է, բայց էլ ամէնից կա-
 տարեալ օրինակ է ամէն համբերու-
 ածեան և չարչարանքի համար: Պատ-

1008
 35474

Ըստն որ՝ Եթէ Քրիստոսին պատ-
 շաճ երևեցաւ Էսպէսի չարչարանք-
 ներով չարչարվիլ և ապա իրան հօր
 փառաց մէջ մտնել ապա ինչո՞ւ մեզ
 ամէնիս պատշաճ՝ չի Լինիլ որ էս
 դատն ժամանակիս քիչ ցաւերըն և
 էս աշխարհքիս նեղութիւննէրըն
 համբերութեանով քաշենք: Աստուան
 որ՝ իբաւի սուրբ պետրոս առաքեալն
 վկայումէ, Եթէ Քրիստոս մեզ հա-
 մար մեռաւ և մեզ օրինակ Թողեց՝
 որ մենք նորա գոյացի ետեհն գը-
 նանք: (Մէ. Ի. Գլ. Գ. Բ.) Եւ Եթէ
 որ մե՛ք նորա հետ չարչարանքի ըն-
 կեր Լինինք, հաստատ որ նորա հետ
 էլ երկնքումն կըթագաւորենք: (Մէ. Ի.
 Գլ. Գ. Բ. Գլ. Գ. Բ.) Այլ Եթէ նորա
 համար իբր Եթէ էս անցաւոր կենաց
 չարչարանքն արժանի Լինի էն նոր
 գայու կենաց փառքին, բայց նորա
 համար պէտք է ուրախութեանով մեր
 անձներըս չարչարանքիս մէջ տանք,
 որ մեր կեանքի մէջն նմանօր Լինինք
 Քրիստոսին և էսպէս մեր գործքե-
 րովն փառաւորենք մեր հօրըն որ

երկնքումն է: (Գե. Ս. Գ. Ե.)
 Այն ինչպէս դառն և դժուար է
 էս կեանքիս Նեղուծիւններումն և
 տրամուծիւններումն քրիստոսի խաչն
 վեր առնել, էնպէս էլ հէնց էն խաչն
 յուսոյ ուրախանալի պտուղըն է բե-
 րում՝ էն ամէնին համար որ սիրով յան-
 ձըն են առնում նորան՝ որ Քրիստոսի
 ահուհին համար քաշեն: (Գե. Ե. Գ. Ե.)
 Ս. Գ. Նեղուծիւնների ծանրու
 թիւնըն էնքան չի մտածէք, որքան
 Նեղուծիւնների վարձքն՝ որ երկն-
 քի արքայուծեցումն պիտի գանենք:

Այն ոչ ամենակ էսչափ, բայց էլ
 մեր ամէն Նեղուծիւններումն ջանք
 անենք որ էն Նեղուծիւններիս համ-
 բերենք սրբուծեսով և ահմեղուծե-
 րով մեր վերկիչ Քրիստոսի օրինակին
 պէտ Սատառն որ՝ եթէ մեր գոր-
 ծած մեզ քերին համար Նեղուծիւն
 և ցառ քաշենք՝ էն համբերուծեան
 գործն կատարեալ չէ մեր սրտերի
 մէջն, բայց եթէ Նահախ տեղն
 կեանքի ապրանքի կորուստըն քաշենք
 և Նահախ տեղն ուրիշների բամբա-

չի ուղում որ թշնամիքներին վրէժ
 խնդրու թխն ցոյց տայ. բայց նա կը-
 սիրէ իրան թշնամիքներին. կօրհնէ
 իրան անիծողներին. բարի կանէ ի-
 րան ատողներին. և աղօթք կանէ
 նորանց վերայ՝ որ իրան չարչարու-
 մնն և հալածում. (Գեո. Մատթ. Ե.)
 և էսպէս հետեօղ կըլինի մեր փրկիչ
 Քրիստոսի օրինակին՝ որ ամէն խո-
 նարհու թեան և համբերութեան ամ-
 մէնից կատարեալ օրինակն է. պատ-
 ճառն որ՝ նա երբ որ խաչին վերայ
 քելեալեցաւ և շատ սաստիկ ցաւե-
 րով արիւնաթաթախ էլաւ իրան օրհ-
 նելամ մարմնոյ ամէն անդամներումն
 թէ և բոցոնի անարգում և խայտա-
 ռակում էր իրան հաստանձոտ թըշ-
 նամիքների և խաչ հանողների առա-
 ջին. և թէ և ցաւերի և տանջանք-
 ների ալ իքներն նորանով պատումէ-
 ին. և թէ և անհաւատ հրէաներն
 անամօթ ծաղրանքով խոյումէին նո-
 րան առանց ողորմութեան, բայց նա
 իրան խաչ հանողներին էնպէսի գր-
 թութիւն և սէր ցոյց տուաւ, մինչև

որ՝ նորանց համար աղօթք տրաւ
 դէպի երկնաւոր հայրն և ասայ. հայր
 թողու թիւն տուր դորանց. ինչու որ
 չեն գիտում թէ ինչ են արում:
 (Մէ. Ս. Գ. Եղ. 34):

Եւ հա՛ որքան զարմանալի էր էն
 համբերութիւնն որ նա իրան մատ-
 նութեան սահաթումն ցոյց տուաւ,
 երբ որ իրան առաքեալներին և ծա-
 ւաներին մինն որ իրան հաւատացել
 էր նորան՝ անամօթութեամբ եկաւ
 որ նորան մահի մէջ մատնէ իրան
 թշնամիքներին ձեռքն Քրիստոս խ-
 կի նորան մին նախատինք խօսք չի
 ասաց. բայց միայն խոնարհութեամբ
 հարցրուց նորան՝ թէ ընկեր՝ ինչու
 համար եկիր դու (Մէ. Ս. Գ. Եղ. 50):

Եւ սպէս էլ մեծ սիրելի եղբայրք՝
 պարտական ենք որ մեր մտքի խոնար-
 հութեան և սիրոյ էս դարմանալի օրի-
 նակըս յիշենք՝ որ Քրիստոս իրանմարմնոյ
 չարչարաւքներումն ցոյց տուաւ թէ
 ուր մեծք նորա չարչարանքներն յիշել
 նորանց օգորան և պտուղներըն մեր
 հոգոյ մէջ կամենանք ժողովել: Եւ

պէսի սէր և ողորմութիւն մերք էլ
 պէտք է իրար հետ ունենանք՝ թէ
 որ կամենանք Քրիստոսի ճշմարիտ
 ծառաներ լինել Վսչու որ՝ եթէ
 Քրիստոսի խօսքին պէս՝ մէնակ սի-
 րենք նորանց որ մեզ սիրումեն ինչ
 վարձք կը լինի մեզ. չէ՞ որ մաքսա-
 ւորներն (հե՛ծե՛ւէ՛նէ՛րն) էլ է՛նպէս
 են անում (պէս. Սաք. Ե.) Սէր
 սիրոյ գործքերումն մերք պէտք է ա-
 ւելի կատարեալ լինինք քան թէ
 մաքսաւորներն, ինչպէս որ մեր երկ-
 նաւոր հայրն էլ կատարեալ է. որ ի-
 րան արեգակըն ծագումէ չար և
 բարի մարդկանց վերայ. և անձրև է
 ուժում արդարներին և մեղաւորնե-
 րին վերայ. հենց էս օրինակիս պէս
 պէտք է մեզ էլ որ ինչպէս մեք սի-
 րել իններին և բարեկամներին՝ հենց
 էնպէս էլ օտարներին և թշնամիքնե-
 րին. որ հնազանդ որդոց օրինակին
 պէս մեր երկնաւոր հօրն հնազան-
 դութենով հետևինք: Պատճառն որ
 եթէ նա իբրևն անձրև խոնարհացը-
 բոց և հնազանդ էլաւ մինչև ի մահ.

և խաչի մահին՝ որ հրէաներն խայտառակ մահ էին համարում նորան, ապա մենք ինչու համար չի խոնարհացնենք մեր անձրերըս Աստուծոյ առաջին համբերութեան և սիրոյ փոքր գործքերի մէջն Ապա եկէք մենք ամէն մէջն իրան եղբօրն մեր սրտիցն թողենք իրանց փոքր յանցանքներըն, ինչպէս սրաստուած քրիստոսի սիրոյ համար թողէլ է մեզ մեր մեծամեծ մեղքերըն:

Իրաւի արժան չէ մեզ որ աստուածանից մեր մեծամեծ մեղքերին համար թողուիլն խնդրենք, և մեր ընկերների փոքր մեղքերըն չըթողենք որ նորանք մեզ դէմ մեղանչեցին: Օ ուր տեղն ենք ողորմութիւն խնդրում Աստուածանից, թէ որ մեր ընկերներին և մօտաւորներին ողորմութիւն չի ցոյց տանք: Պատձառն որ՝ եթէ մեր քրիստոնեայ եղբարց վերայ էլած բարկութիւնըն և սրբամտութիւնն մեր սրտերիցն չըհանենք, Աստուած էլ խսկի մին ժամանակ իրան սրտիցն չի հանիլ իրան սըրտ-

մտու թիւնքն և բարկու թիւնքն՝ որ
 մեր մեղքն մեզ արժանի արաւ. հո-
 րանց, Պատճառն որ՝ Աստուած էս
 պայմանովս մեր մեղքերըն թողեց,
 որ մե՛ք էլ ուրիշների մեղքերըն
 թողէ՛ք (սէ... Աստ... ժը) Արժան
 չէ՛ Քրիստոնեոյ մարդկանց որ ի-
 րար հետ խտասիրտ լինին, և իրանց
 մօտաւորներին թողու թեան անարժան
 համարեն. Ինչու որ՝ թէ և ընկերն
 թողու թեան անարժան լինի, բայց
 քրիստոս արժանի է որ հարան հընա-
 շանդ լիս և նա ուզուէ՛ որ իրան
 սիրցն համար ընկերն էլ արժանի
 համարես թողու թեան. դու պար-
 տական ես Քրիստոսին՝ որ քո ըն-
 կերի մեղքըն թողես. Ահա էլ պէտք
 է մեզ որ միշտ աստուծոյն հնազանդ
 լինինք, որ մեզ հրամայեց որ ընկերն
 թողու թիւն տանք, եթէ կամե՛նանք
 մասնակից լինել էն թողու թեանն
 որ մեր փրկիչ Քրիստոսն իրան պատ-
 ուական արիւն թափելովն մեզ հա-
 մար զնեց առաւ Աստուած հօրիցն,
 Եւ կի մին բան է՛նպէս պատշաճ չէ

Քրիստոսի ծառաներին, որքան գլ-
թութիւնս և ողորմութիւնս:

Եւստուրեմն՝ և կէք բարի կամեցող
քաղցր և սիրելի լիննք իրար հետ
աղօթք առննք իրար վերայ, որ աստ-
ուած մեր կեալքի ամէն տկարութե-
նիցն առողջայնէ մեզ. (աե. 3-ի
Է.) և էլ իրար հեղայնելուցն և ցա-
ւայնելուցն հեռացնէ մեզ. որ մին
սիրտ և մին հոգի լիննք, և ինչպէս
աստուծոյ սիրելի որդիք եղբայրական
սիրով և միաբանութենով ՚ի միասին
վարվինք. (աե. 1-ի Ե.) Եւ գոր-
ծովս Եստուծոյն կըշարժենք որ ո-
ղորմած լինի մեր մեղքերին վերայ.
և ոչ մէնակ էսքան. բայց էլ էս գոր-
ծովս մեր անձներրս պատրաստ կըշի-
նենք որ մեր իրկիչըն և ստեղծողըն
իրան սուրբ հաղորդութեան մէջն
ընդունինք մեր հոգոյ յախտենական
մսիթարութեան և առողջութեան
համար Մեծ ցնծութիւն և ուրա-
խութիւն է Քրիստոսի համար որ
մահէ և բնակվի էն հոգոյ մէջ, որ
տեղ որ սէր և ողորմութիւն են

Թագաւորում, և որտեղ որ խաղաղութիւն և միաբանութիւն են տիրում: Պատճառն որ՝ սուրբ յօհաննէսըն էսպէս է ասում. Թէ աստուած սէր է, և ո՛վ որ սիրոյ մէջն է կենում՝ Դ՛ստուծոյ մէջն է բնակւում, և աստուած նորանում է բնակւում: (Տէ՛. Գ. Գ. Գ. Գ.)

Արանով գիտացինք սէրըն՝ որ նա իրան անձըն դրաւ մեզ վերայ: Մէնք էլ պէտք է մեր եղբարց վերայ դընենք մեր անձները: (Տէ՛. Գ. Գ. Գ. Գ.) Մէնք գիտումենք որ մահիցն դէպի կեանքն փոխւեցանք. պատճառըն որ՝ եղբարներըն սիրումենք: Եւ այց հենց էն առաքեալն էլ ասումէ. Թէ ո՛վ որ չի սիրում եղբօրըն՝ դեռ մահի մէջն է բնակւում: Եւ մէն ո՛վ որ իրան եղբօրն ասումէ մարդասպան է. և գիտումէք՝ որ ամէն մարդասպան յաւիտենական կեանքըն չուրի հաստատւած իրանում: (Տէ՛. Գ. Գ. Գ. Գ.) Աւրեմն նորանք որ եղբարներին անարգումեն՝ յաւիտենական մահի վտանգի մէջ են. և

դատասպարտու թեան և սատահայի որ-
դիք են. և որքան որ իրանց մեղաց
մէջն մնան, անիծեալ և ատելի կը-
լինին Մատուծոյ և ամէն երկնաւոր
ընկերու թեանն Պատձառն որ՝ ինչ-
պէս որ խաղաղութիւնն և սէրն մեղ
ամենակարօղ աստուծոյ օրհնեալ որ-
դիք են. շինում, էնպէս էլ ատելու-
թիւնն և նախանձն մեղ սատանային
անիծեալ որդիք են շինում:

Մատուած շնորհք տայ մեզ որ
խաղաղութենով և սիրով, համբե-
րութենով և երկայնամտութենով քը-
րիստոսի օրինակին հեռեկից՝ որ նո-
րան հիմիկ մեր սրտի մէջ ընդունենք
մեզանում բնակվելոյ համար, և էս-
պէս հաստատ հշնայով յոյս ունենանք
որ Քրիստոսի շնորհքովն մեր ուրա-
խանալի փրկութեանն հասնինք: Թէ
եր Քրիստոսին և Քրիստոսի շը-
նորհքն երբն մեզանում ունենանք. ա-
պա հաստատ է որ նորա ձեռովն մեծ
Մատուծոյ շնորհքըն էլ կըստանանք
և կըլայեւենք: Պատձառն որ՝ հա-
իրան հօր աստուծոյ աջ կողմն հըս-

տու, մէ՛ ինչպէս մեր միջնորդ և բարեխօս, որ միջնորդութիւն և բարեխօսութիւն է անուամբ մեզ համար մեր ամէն հարկաւոր բաների և խնդրուածքների մէջն: (Տէ. 4-05. Ը)
 Սրա համար թէ որ երկնաւոր շնորհաց և իմաստութեան կարօտ էինք, թող Քրիստոսի սիրոյ համար Աստուածանից խնդրենք և նա կըկատարէ մեր խնդրուածքն:

Բայց հիմիկ եկէ՛ք մեր սրտերըս քննենք, և տեսնենք թէ քանի կարօտ ենք սիրոյ և համբերութեան: Այժմ մեր սրտերըս յուրտ և անյօժար տեսնենք մեր պարտականներին իրանց մեղքերըն և յանցանքներըն թողելոյ համար. ապա պէտք է կարօտութիւնն և պակասութիւնըն խոստովանինք մեր երկնաւոր հօր առաջին և նորանից խնդրենք որ թողութիւն տալոյ յօժարութիւն տայ մեզ: Բայց եթէ յայտնապէս թողութիւն տալոյ յօժարութիւն չունենանք, և մեր սրտերումն էլ չը՛ցանկանանք որ էն մեր սիրոյ կարօտութիւնըն էլ չենք:

Իրաւի որ մեր վիճակն շատ ահաւոր
 և վատ է աստուծոյ արաջինս. և շատ
 պէտք է որ էսպէսի ողորմելի վի-
 ճակի մէջն շատ ջերմեռանդ աղօթք և
 աղաչանք մատուցանենք աստուծոյն, և
 նորանից խնդրենք որ մեղքի հսու-
 թեհով թանգոտված սիրտըն մեղա-
 նից հանէ, և նոր սիրտ դնէ նորա
 տեղն: Պատճառն որ՝ եթէ ուրիշնե-
 րի մեղքըն չըթողենք, Վստուածա-
 նից խկի թողութիւն չենք գտնիլ:
 Այլ ուրիշ մարդկանց աղօթքն և բարի
 գործքերըն չեն կարող աստուծոյն մեղ
 հետ հաշտացնել և խաղաղութիւն
 անել: Եթ որ մենք մեղանից հաշտու-
 թիւն չաւենանք մեր մօտաւորնե-
 րին և ընկերներին հետ: Ա՛հ ո՛չ էլ
 մեր ամէն արարմունքն և բարի գործ-
 քերըն կարող են Վստուծոյն շար-
 թել որ մեր մեղացն թողութիւն տայ
 մեզ, Եթ որ մենք չըկամենանք ու-
 րիշնեքի մեղքըն տրտով թողել: Նա
 ողորմութիւն է ուզում և ո՛չ Եթ մա-
 տադ: Աղորմութիւնն շարժեց մեր փըր
 կէջ քրիստոսին որ իրան թշնամիքնե-

րին համար չարչարվի. ապա ուրեմն պէտք է մեզ որ նորա օրինակին հետեւինք և նորա սրբութեան պէս սուրբ լինինք: Պատճառն որ՝ քիչ օգուտ կըլլինի մեզ որ մէնակ նորա չարչարանքների պտուղներըն մտքով մտածենք և յիշենք. և նորա հեղութիւնների փառքըն մեծացնենք. մեր հաւատքըն և յոյսըն և ուրախութիւնըն դենք փրկութիւն տուող խաչելութեան վերայ. թէ որ սրտի մէջ փափակ չունենանք որ նորա չարչարանքի մէջն էլ նորա ցանկալի օրինակին հետեւինք:

Սրա համար թէ որ էսպէս ջերմեւադութենով Քրիստոսի մահըն մտածենք, և թէ որ հաստատ հաւատքով հենց նորա մահի յիշատակըն պահենք և նորա վերայ մեր յոյսըն դենենք նորա փրկութիւն տուող պլտուղներին համար. և թէ որ մեր միտքըն և վարքըն էնպէս շիտակենք մեզ և մեր ամեն բաներըն ընկերի օգտին և մտիթարութեան համար ընծայենք՝ ինչպէս որ Քրիստոս ի-

րան, բոլոր անձրն մեր օգտին և մը-
 խիթարութեան համար առաւ՝ ապա
 կարօղ ենք ասել թէ ճշմարտապէս
 տէրի մահըն մտածումենք և Քրիս-
 տոսի չարչարանքներին համար միտք
 ենք ահուամ: Ապա Քրիստոսի
 օրինակին հետեւելով՝ շխտակ նորա
 ետեւն կըզնանք էն տեղն՝ որտեղ որ
 նա հիմիկ նստած է հօր և սուրբ
 հոգոյ հետ. որ նորան լինի ամէն
 փառք և պատիւ: Ամէն:



Շ ուշի բերդունն աւետարանակա.
 Ժողովքի տան մէջն էս հետեօզ
 գրեանքս էլ ծախվումե՛ն:

1. Ար հասկարանն ասիւմլ 'ե Վէնեպէի:
2. Նստաւորութիւնն շերահանութեան:
3. Նստաւոր Բաագիւրտ. 'ե Վրբաւե
 յաշխարհաբաւ:
4. Ընկերացաւթտ 'ե հին հասկարանէ:
5. Նստաւորն աստաւթային Վկայա-
 լեանց. Վրբաւ և աշխարհաբաւ:
6. Վաստաւութիւնն սուրբ Վրոց Վրբաւ:
7. Տեպրակ այբաբէնական:
8. Աստի հանն աստաւ:
9. Արեւ խաւկարաւիտ Ռն ասկանայի Ռն
 աշխարհական Տարոց հեպն. աշխար
 հաբաւ:
10. Աւեպարանի զօրոնէ հաճ Ռն արաբ
 ծաւայի պաստաւ. աշխարհաբաւ:
11. Նստաւոր քննութիւնն շերահանական
 հասարաց և Տակտասկան կրօնի. աշ-
 խարհաբաւ:
12. Աստ հարկաւոր հարցճանախեր. աշ-
 խարհաբաւ:

13. Եւսմանակի վէրջն. աշխարհաբանս
14. Ապրճաւորս աշօրեանէր շաբաթի տ-
նէն յէկ օրին հասար աշխարհաբանս
15. Մեղիքի յեծանալոյն եւ զօրանալոյն
հասար. աշխարհաբանս
16. Մեղիքի խաղ անէլոյ բան իւր. աշ-
խարհաբանս
17. Յորդորճանի սոսի առջ ճարտէանց
հասար. աշխարհաբանս
18. Աւեաարանի ճշտարտութեան եւ զօ-
րութեան հասար. աշխարհաբանս
19. Ապրտարտութեան շրտարտի խա-
նիքն հասար. աշխարհաբանս
20. Տանն եւ վէրջի արճաւորս արտալիքի
աշխարհաբանս





